

MUSTÁRMAG

A csömöri evangélikus gyülekezet lapja • 33. szám

2017. KARÁCSONY

ÁLDOTT ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK!

Jászlad mellett térdelék, Uram, Megváltóm, Reménységem.

Messziről jöttem ide, mert Te hívtál. Magamtól nem mertem volna idejönni. Sok mindent nélküled gondoltam el, terveztem és vittem véghez. Szabadulni akartam tőled. Mégis rabbá lettem. Reményt vesztett, tehetetlen, jövőtlen rabbá. Jászlad mellett térdelék, Uram. Köszönöm, hogy velem vagy. Köszönöm mindazt, amit helyettem és értem vállaltál magadra. Köszönöm, hogy mindent megbocsátottál. Köszönöm, hogy ma itt térdelhetek.

BOHUS IMRE EVANGÉLIKUS LELKÉSZ IMÁDSÁGA

BETLEHEM

Végre, végre, Betlehem házai!
Nagy, nehéz út volt, szinte végtelen!
Csak legyen hol fejük lehajtani!
Hiszen... talán... ezen az éjjelen...

Mária arca halotthalvány.
A kapukat sorra megzörgetik.
Kinyílik és bezárul mindahány.
Zár csikordul. Sehol sincs hely nekik.

Légy áldott, kedves barlang, kis istálló,
zizegő széna, pihenést kínáló!
De jó a kínban leroskadni rád!...

S Szűz Mária már boldogan ringatja,
odafekteti egyszerű jászladra
a testté lett Igét, Isten Fiát.

TÚRMEZEI ERZSÉBET

HOVA MEGY JÉZUS?

„Egy írástudó odament, és így szólt hozzá: »Mester, követlek, akárhová mégy.« Jézus így válaszolt: »A rókáknak van barlangjuk és az égi madaraknak van fészükük, de az Emberfiának nincs hova fejét lehajtania.«” (Mt 8,19–20)

Valaki – egy írástudó – szembekerül Jézussal. Ő ránéz, és valahol nagyon mélyen, valahogy nagyon másképp szólítja meg. Egyszerűen nincs szerepe az elvárásoknak, ítéleteknek. Nem akadályoznak tanult szerepek, felvett álarok. Nem az én motivációm a fontos, hanem az, ahogy ő „rám néz”.

Éppen arra várunk, hogy „megérkezzen”, itt pedig azt olvassuk, hogy mozgásban van, továbbhalad, aki vele akar lenni, annak követnie kell őt. Pedig milyen jól esne megállni, odatérdelni a jászolbölcső mellé.

Akárhová megy Jézus, ez az írástudó vele szeretne lenni. Nagy elhatározás ez. Ez az ember valami célt lát a Krisztus-követésben. Eljutni valahová. Jó embernek lenni, Jézus tanítványává válni, megérkezni a mennyek országának kapujába. Meg kell térni, el kell indulni és tudni, mikor érjük el a célt. Az írástudó nyilván ezt várja Jézustól. Számára ő követhető, látható perspektíva. Ma mintha sokan azt élnék át, hogy elveszítették ezt a jól követhető utat.

Arra vágyunk ezen az estén, hogy Jézus ránk nézzen, megszólítson bennünket és elmondja: *az Emberfiának nincs hová fejét lehajtania, de gyere, kövess engem.*

Jézus szeretete lehet egyedül a tanítvány otthona. Érezzük is ezt mindannyian, mégis milyen nehéz elfogadnunk. Ha hitünk nem jelent számunkra bizton-

ságot, akkor bár örökké vágyakozni fogunk a megnyugtató otthon után, mindig otthontalanok leszünk.

A békés, megnyugtató Karácsonyestének ez a döbbenetes üzenete. Az a Jézus, akiről a jánosi prológusban azt olvassuk: „Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága”, a sötétség mégsem fogadta be, „saját világába jött, és az övéi nem fogadták be őt”, igazi, valóságos otthont kínál. Aki önmaga is otthontalan, be nem fogadott, akinek születésénél nem volt egy ház, ahol befogadták volna őket, haza tud vezetni mindannyiunkat.

A hontalan vándor előtt állunk most. Megdöbbenünk az örömtől, fogadkozunk vagy éppen megfellebbezhetetlen döntést hozva biztosítjuk őt: követjük, akárhová is megy. Ránk néz. Valahol nagyon mélyen érezzük a pillantásának súlyát. Nem mond semmit, csak elindul arra az útra, amelynek a vége a kereszten való teljes egyedül maradottság. Mi pedig szó nélkül is értjük...

Karácsony evangéliuma azt üzeni ma a számukra, hogy van Krisztus-követés, van út, van otthon és mindebben Isten valószínűtlenül közel jött hozzánk. Mindez pedig Isten szeretetéből felragyogott ma a sötét világba induló Emberfia által.

Áldott, békés karácsonyt kívánok mindenkinek!

JOHANN GYULA

ÍGY IMÁDKOZZÁL!

EGYSZERŰ ÚTMUTATÓ AZ IMÁDKOZÁSRA

Kedves Péter mester, úgy adom eléd, amint gyakorlom, és amint én magam is imádkozni szoktam. Adja a mi Urunk Istenünk, hogy te vagy bárki jobban tudja végezni. Ámen.

Előfordul, hogy hétköznapi dolgaim vagy gondolataim miatt elhidegülök és elkedvetlenedem az imádkozástól, hiszen a test és az ördög minden útonmódon gátolja és akadályozza az imádkozást. Ilyenkor előveszem zsoltároskönyvem, visszavonulok titkos kamrámba, vagy ha ideje és órája van, megyek a templomba a hívek közé. Azután elkezdem magamban mondogatni a Tízparancsolatot, az Apostoli hitvallást, s ha még telik az időmből, Krisztusnak, Pálnak néhány mondását vagy a zsoltárokat hangosan, úgy, amint a gyerekek szokták felmondani.

Ezért jó, hogy az ember reggel az első, este az utolsó dolgának az imádkozást tartsa. Gondosan óvakodjunk minden hamis altató gondolattól, mint például: várj még kissé, majd úgy egy óra múlva imádkozom, előbb még el kell végeznem ezt vagy azt. Az ilyen gondolat ugyanis hétköznapi dolgok kedvéért elfeledteti az emberrel az imádkozást. Ezek aztán annyira lekötik és körülfogják, hogy a végén aznap semmi sem lesz az imádkozásból.

Adódhat azonban néha olyasmi is, ami van olyan jó, vagy tán jobb is, mint az imádkozás, különösen, ha a szükség úgy hozza magával. Ilyen értelemben kell vennünk Szent Jeromos mondását: „A hívőnek minden munkája imádság!” Hasonlón mondja a közmondás is: „Aki hűségesen dolgozik, kétszeresen imádkozik!” – Ezt pedig azért mondom, mert a hívő ember munkája közben is féli és tiszteli az Istent, s az ő törvényére gondol, hogy senkivel se cselekedjék álnokul, ne lopjon, ne csaljon s ne sikkasszon. Munkáját e hit és gondolkodás kétségkívül imádsággá és istentiszteletté teszi (Róm 12,1).

(...) Az állandó imádkozásról Lukácsnál azt olvassuk: „Szüntelenül imádkozzatok!” Az embernek szüntelenül őrizkednie kell a bűntől és hamisságtól. Ezt azonban nem tesszük, ha nem féljük Istent, s parancsolatait nem tartjuk szem előtt. Így int az első zsoltár: „Boldog ember az, aki az Úr törvényéről elmélkedik éjjel és nappal” (Zsolt 1,2).

Arra is ügyelni kell, hogy el ne szokjunk a helyes imádkozástól. Ne képzeljük valami „szükséges jócselekedetnek” – hiszen semmiképpen sem az. Külön-

ben idővel ellanyhulunk és ellustulunk, elhidegülünk és megfáradunk az imádkozásban, s végtére teljesen megundorodunk tőle. Az ördög bezzeg nem lustálkodik körülöttünk, magunk is szívesen hajlunk a bűnre, és ellenszegülünk az imádkozás lelkének.

Ha mármost eltöltötték szívedet buzgósággal a hangosan elmondott igék, akkor térdelj le vagy állj meg összekulcsolt kézzel, nézz az ég felé, s mondd hangosan vagy magadban lehetőleg kevés szóval:

Mennyei Atyám, édes Istenem! Haszontalan, bűnös ember vagyok, méltatlan arra, hogy szememet, kezemet hozzád emeljem s imádkozzam. De te mindnyájunknak megparancsoltad, hogy imádkozzunk, és megígérted, hogy meghallgatsz. Te magad tanítottál bennünket drága Fiad, a mi Urunk Jézus Krisztus által, mit és hogyan imádkozzunk. Ezért a te parancsolatod szerint, neked engedelmeskedve jövök. A te kegyelmes ígéretedre bízom magamat, és az én Uram Jézus Krisztus nevében imádkozom a földön levő minden szent keresztény hiveddel együtt, amint ő tanított engem: *Mi Atyánk, ki a mennyekben* vagy stb. végig szóról szóra. (...)

LUTHER MÁRTON, 1535
(FORDÍTOTTA: BALIKÓ ZOLTÁN)

KISOROSZI CSENDES HÉTVÉGE A KÖZÖS PONTTAL

A két évvel ezelőtt alakult ifjúsági csoport, a Közös Pont tagjaival idén elhatároztuk, hogy az évközi rendszeres alkalmakon kívül nyáron néhány napos tábort is szervezünk. Így aztán az augusztus 18–20-i hétvégére 14 fővel péntek délután érkezünk meg a Szentendrei-sziget csúcsánál található Kisorosziba.

A hétvége központi gondolatának – a különleges helyszín miatt – a hajót választottuk, mert életünk hajójára gondoltunk, ami néha a viharokkal teli nyílt tengerre fut ki, a vihart pedig egyedül csak Krisztus tudja lecsendesíteni. A téma kapcsán kikötőinket is végig vettük, vagyis azokat az állomásokat, amelyek meghatározták és meghatározzák a hajónk útját – azaz életünket. Végül a tanítványok jutottak eszünkbe, akik Jézus szavára újra kivetették a hálót...

Természetesen rengeteg vetélkedővel, játékkal, hajnalig tartó beszélgetésekkel, rekeszizmot fájditó nevetésekkel tettük színesebbé ezt a közös hétvégét.

Bennem mégis az a gondolat, az az erő, az a hívás maradt meg igazán, ami azt a 14 főt a tengernyi teendője ellenére is odavezette...

MATUSEK MARCELL

EGYHÁZMEGYEI IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ

Október 7-én a szokottnál több mosolygós arc talákozhattunk az „ifisházban”. Az egyházmegyéinkből hat ifjúsági bibliakörből érkeztek hozzánk fiatalok kísérőikkel.

Az alkalmat egy közös imádsággal indítottuk, majd a résztvevőkből csoportokat alakítva elkezdtük a programunkat. A templomunktól indulva a Kálvárián át tettek egy kört a csoportok – talán ez volt a legizgalmasabb része a napnak. Természetesen,

hogy izgalmasabb legyen a csömöri túra, az úton a vendéglátó ifisek állomásokat alakítva várták egy-egy érdekes feladattal a csapatokat. A nap tematikája a reformáció köré épült, így az állomások feladatai is.

A második állomáson kántorunk, Csisztu és egy csömöri fiatal egy hihetetlenül ötletes feladattal várta az érdeklődőket. Luther életét jelenetekre osztották, és ezek közül minden csoport egyet dramatizált, amit videóra rögzítettek az állomás vezetőik.

Ezen kívül a többi állomáson volt még totó, ügyességi játék, kicsit asszociatív, elgondolkodtató feladat. Minden állomáson a csapatok kaptak egy puzzle darabot, amit hiába próbáltak, nem tudtak egyedül kirakni...

Ebéd után egy rövid áhítaton lehettünk együtt. Majd a Luther életét megörökítő videókat néztük meg. Elmondhatom, hogy minden csoport jelenete igen jól sikerült, ezért Luther Márton életének egy humoros és modern feldolgozásává álltak össze az epizódok.

Végül az egyedül kirakhatatlan puzzle darabok is a helyükre kerültek, a csoportok puzzle darabjai egy hatalmas Luther-rózsát alkottak. Az evangéliku-

sok jelképével a gondolataikban távoztak egy vidám szombati napot eltöltve az egyházmegye ifisei.

Ezért a napért nem csak a csömöri ifisek tettek sokat. Ezúton is szeretném megköszönni mindenkinek a munkáját. A régi ifiseknek, akik visszajöttek segíteni és zenélni, öreg ifiseknek, akik a konyhai feladatokat vállalták magukra, a gyülekezet mamikáinak, akik sütit sütöttek nekünk, lelkész urunknak, aki az egész alkalmat támogatta és szervezte, egy szóval mindenkinek, aki imádságaiban hordozta és jó érzéssel tekintett erre az alkalomra.

Valóban egy fantasztikus és inspiratív napot tölthettünk el. Ezt bizonyítja két lelkész visszajelzése is, amit búcsúzóul megosztok az olvasó közönséggel: „Ezúton is köszönjük (...) azt a lelke-

sedést, amivel minket (és fiataljainkat) fogadtatok ma a megyei ifinapon. A domonyi ifiseket úgy elkaptam a szent hevület, hogy máris jelezték nekem: a jövő évi ifinapon ők szeretnék vendégül látni társaikat Domonyban. Hát így épülget apránként az a lelki ház – egymás hitéből, a közösség erejéből. Köszönet tehát a nagyszerű napért, és áldás mindnyájatok szolgálatára.”

„A csöväri és a penci ifisek nevében én is meg szeretném köszönni a tegnapi napot. A mi kis közösségünk most születget és nagy megerősítés volt számunkra a tegnapi nap. Olyannyira, hogy azt terveztük pár ifissel, hogy a tél folyamán egy ifiórára elmegyünk hozzátok.”

JOHANN ANIKÓ

LOVIISAI ÉRZÉSEK ÉS BENYOMÁSOK

Loviisa és Csömör testvérgyülekezeti kapcsolata a harminchét éves múlttal rendelkező szoros barátság. Kétévente a gyülekezetek találkozása mindig hatalmas lelki táplálékot jelent minden korosztálynak. Idén nyáron is alkalmunk volt találkozni finn barátainkkal, újra átélhettük meleg vendégszeretetüket.

A 34 fős csömöri gyülekezeti csoport családokból állt: gyermekek, fiatalok és felnőttek együtt utazhattunk Loviisába. Istennek hála, a finn gyülekezetben is lelkes fiatalok járultak hozzá a közös program teljességéhez és színességéhez. A Voice Crack nevű finn zenekar tizenhét-tizennyolc éves tagjai együtt zenéltek a magyar gyülekezet fiataljaival.

Finn és magyar testvérek – a nyelvi akadályokon felülkerekedve – ez alkalommal is közelebb kerülhettünk egymáshoz. Megcsodálhattuk a finn természetet és átélhettük az igazi finn („Juha-féle”) szaunakultúrát, amely a hideg időben melegséggel töltötte el mind a testünket, mind a lelkünket. Megkóstolhattuk a finn ízeket loviisai vendéglátóink jóvoltából a természetben és a közös gyülekezeti alkalmak után egyaránt.

Megtapasztalhattuk, hogy valóban egy hajóban evezünk mindannyian, amikor egy hatalmas vitorláshajóval utaztunk a tengeren.

A vasárnapi istentisztelet után különleges vendégszeretettel és különleges ízekkel ismerkedhettünk

meg. Nagyon nagy örömmel fogadtuk, hogy találkozhattunk a loviisai gyülekezetbe beépült szíriai és iraki menekültekkel, akik ebéddel köszöntötték a csömörieket.

Csodálatos volt ismét megtapasztalni, hogy Loviisa és Csömör kapcsolata a gyülekezeteket valódi testvéri közösséggé kovácsolta és mindnyájunk lelki gazdagságát gyarapította.

Kiitos!

LUKÁCS ÁDÁM

JOHN M. GRAY EMLÉKÉRE

1944–2017

Emberi létünk velejárója, hogy földi utunkon a bölcsőtől a koporsóig, érkezésünk és távozásunk idején egyaránt segítő, támogató kezekre, emberséges gondoskodásra van szükségünk.

A földi lét küszöbét átlépő hozzátartozónkat elkísérni a minden halandók útján életünk legfájdalmasabb eseménye.

John M. Gray a csömöri és nagytarcsai protestáns gyülekezetek temetkezési vállalkozója ezeket a kikerülhetetlenül ránk szakadó próbatételeket együttérző, az emberi méltóságot tiszteletben tartó, csendes segítőkészséggel oldotta.

A magyarul alig beszélő John a rendszerváltás idején került kapcsolatba a csömöri evangélikus gyülekezettel. Magyarországon ő volt az egyetlen olyan temetkezési vállalkozó, akinek főiskolai diplomája volt a szakmájából. Profi szakember volt, aki méltó körülményeket tudott teremteni egyházi temetési szertartásainkhoz.

John nagyszülei 1890-ben kivándoroltak Amerikába. Gyalog hagyták el Magyarországot, és Splitben szálltak fel egy Amerikába tartó hajóra. John édesanyja egy amerikai családi farmon gazdálkodó magyar szülők gyermekeként született, és egy angol ír felmenővel bíró fiatalemberhez ment feleségül.

John 1944-ben született Amerikában. Középiszkolai érettségije után főiskolára ment Cincinettibe, ahol diplomát szerzett temetkezési vállalkozásból. Kémiát, mikrobiológiát, anatómiát, jogi ismereteket, könyvelést, balzsamozást, restaurálást tanult.

Miután Amerikában elérte a nyugdíjas kort, idős édesanyjával hazatértek a sohasem látott hazájukba. Az idős édesanya hamarosan megtért ősei földjébe, s tulajdonképpen e temetés alkalmából kerültünk közelebbi ismeretségbe John M. Gray-jel: Solymár Péter temette John édesanyját és Bóday Pálné tolmácsolta a temetési igehirdetést.

John meghiúsította a szertartás végén a gyülekezetnek a részvétet és jelenlétet. Ekkor derült ki számunkra, hogy a vasárnapi istentiszteleteken az evangélikus templom karzatán ülő, s az istentisztelet alatt angol nyelvű Szentírást olvasó úriember temetkezési vállalkozó volt Amerikában. Mivel a rendszerváltás lehetővé tette az egyházközösségünk számára a temetkezési vállalkozást magánkézbe adni, egyházközösségünk szerződést kötött Johnnal, és így jött létre a John M. Gray Temetkezési Bt.

Különös igazságtétele a sorsnak: amíg John magyar nagyszülei szorgalmas, becsületes munkájukkal gazdagították Amerikát, „viszonzásképpen” az Amerikából hazatelepült unoka, John M. Gray bennünket „gazdagított” a huszonöt évnyi igényes, színvonalas munkájával. Csömör és Nagytarcsa evangélikus-református-baptista gyülekezeti tagjai mind láthattuk John ügyintézésének pontosságát, precizitását, a megtört szívű gyászolókkal való empatikus viselkedését, az elhunyt szeretteinkhez való tiszteletteljes viszonyulását, a megszokottól eltérő igényes, minőségi munkát. Tette mindezt szerény, csendes, udvarias egyszerűséggel.

Az utóbbi hónapokban már csak munkatársait láthattuk a temetéseken.

Betegsége alatt Baranka György nagytarcsai lelkész úr látogatta őt otthonában, Nagytarcsán. Temetése Johann Gyula csömöri és Baranka György nagytarcsai lelkészek szolgálatával Csömörön volt szeptember 3-án. Kérésére édesanyja mellett nyugszik.

Köszönjük a Teremtőnek életét, s a közöttünk végzett munkáját.

Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg, „... mert megnyugosznak fáradozásuktól, és cselekedeteik követik őket.” (Jel 14,13)

(Az írás a *Csömöri Hírmondó* 2017. szeptemberi számában jelent meg.)

SOLYMÁR PÉTERNE

REFORMÁCIÓ 500 – KÖNYVAJÁNLÓ

LUTHER MÁRTON VÉGRENDELETE

A reformáció kezdetének 500 éves évfordulója alkalmából kiállítások, konferenciák, ünnepi megemlékezések, rádiós és televíziós műsorok sokasága gazdagított bennünket. Az ünnepi kiadványok közül kiemelkedő a *Luther Márton végrendelete* című könyv, amely a reformátor végrendeletének tartalmát, keletkezési körülményeit mutatja be.

A végrendelet történetét Fabiny Tibor egyháztörténész professzor kutatta és írta meg 1983-ban, Luther Márton születésének 500. évfordulójára. 34 év múlva, az idei ünnepi alkalomra a Magyarországi Evangélikus Egyház Reformációi Emlékbizottsága Csepregi Zoltán teológiai professzor szerkesztésében és a Luther Kiadó gondozásában újra megjelentette ezt az érdekes és értékes kiadványt.

A könyvből megtudható, hogyan került a végrendelet egy német árverésen egy tehetős és szenvedélyes magyar műgyűjtő, Jankovich Miklós tulajdonába, amit később végrendeletében a pesti magyar ágostai hitvallású egyháznak ajándékozott.

A becses kultúrtörténeti kincs azonban még sok hányattatáson ment keresztül: az 1838-as nagy pesti árvíz idején elmenekítették a vármegyeháza fegyvertárába, majd onnan tovább. Volt idő, amikor kétségbe vonták eredetiségét, majd a második világháború idején Hitler megbízottja titkos kísérletet tett, hogy megszerezze a becses okmányt.

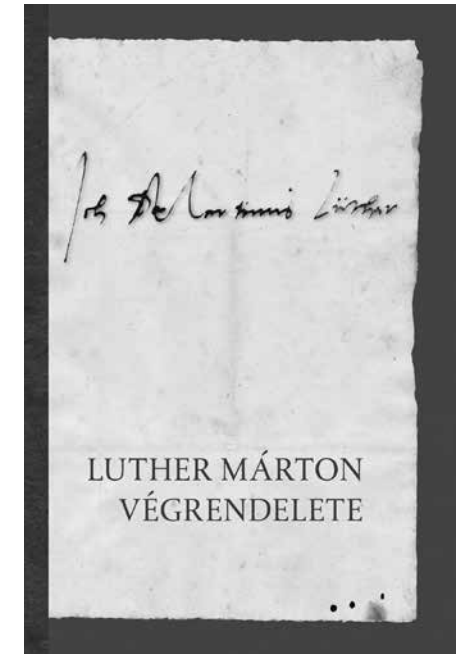
Ez a történelmi ereklye, amelyet Luther Márton halála előtt négy évvel, 1542. vízkereszt napján írt – és három munkatársával hitelesített –, tulajdonképpen egy szabálytalan végrendelet. Luther ugyanis a régi német törvénykönyv örökösödési jogrendszerével ellentétben feleségét teszi meg általános örökösévé és gyermekei gyámjává.

„(...) Azért cselekszem így, mert ő engem mint kegyes és hű házastárs mindenkor szeretett, megbecsült és gondozott. Isten gazdag áldásából öt élő gyermekkel megajándékozott (adja Isten, hogy még sokáig éljenek), és fel is nevelte őket.(...) Azt akarom, hogy ne ő lesse a gyermekek kezét, hanem azok az övét, s hogy azok őt megbecsüljék és neki engedelmeskedjenek, amint Isten rendelte. (...) Én ugyanis azt tartom, hogy tulajdon gyermekének az anya a legjobb gyámja, aki a birtokot és a hagyatékot nem a gyermekek kárára és hátrányára, hanem hasznára és javára fordítja, hiszen a gyermek az ő teste és vére, akit szíve alatt hordott. (...)”

Nemcsak a végrendelet, de Luther több írása is

tükrözi a reformátor őszinte, féltő szeretetét felesége és családja sorsa iránt. Gazdagnak és boldognak érezte magát körükben. „Ó, micsoda hatalmas, gazdag és pompás áldása van Istennek a házasságban! Micsoda örömet adnak az embernek az ivadékai. (...) Három élő gyermekem van (a negyediket eltemettem), ez három királyság, amire Isten előtt büszkébb lehetek, mint Ferdinánd Magyarországra, Csehországra és a római királyi székére” – vallja korábban.

A könyvből élénk tárul a Luther család élete, vagyoni helyzete, Katharina von Bora gazdálkodása, a családfő páratlan munkabírása. Megtudjuk, hogy az életerős külső, a bámulatos munkabírás mögött milyen sok, súlyos betegség húzódott meg, s ennek ellenére Luthert sem a hite, sem a humora nem hagyta el.

Életszemléletére jellemző, hogy amikor a pápai átok után élete veszélyben volt, s a kiújuló kínzó vesebetegsége miatt valóban a sír szélén állt az „Életünkben körülvesz a halál” kezdetű temetési éneket így fordította meg: „Halálunkban körülvesz az élet”...

Figyelemreméltó, amit a házasságról és a cölibátusról vall: „Isten rendelte el a házasságot, és Krisztus megerősítette azt. Nősek voltak a próféták és az apostolok is. Nem Isten rendelte el a cölibátust, sőt az természetellenes is. Csak azok élhetnek házasság nélkül, akiknek Isten a tisztaság külön ajándékát adta, mint Jézusnak, Máriának vagy Keresztelő Jánosnak.”

Amikor pedig 1525-ben a 42 éves Ágoston-rendi barát és a szökött cisztercita apáca házasságot köt, így vall: „Most azt remélem, hogy az angyalok nevetni, az ördögök pedig sírni fognak rajtam.” Úgy látja, hogy a kolostor helyett az otthon és a család az a hely, ahol az Úrtól kapott szolgálatát igazán be tudja tölteni. Azt vallja, hogy az ember jelleme a családi problémák és a gyermekek nevelése során fejlődik és formálódik. Az olyan erények, mint az önfeláldozás,

megbocsátás, lemondás, kiengesztelődés pedig a házasság kötelékében erősödik az emberben...

A Luther Márton végrendeletét bemutató szép kiállítású könyvet gazdag, sokszínű képanyag egészíti ki. Olvasása fél évezred távolából számomra közel hozta a reformátort, a teológust, a családfőt, Isten emberét...

SOLYMÁR PÉTERNÉ

A REFORMÁCIÓ KINCSEI

IRODALMI DÉLUTÁN A TEMPLOMBAN

Kockázatos vállalkozás manapság irodalmi délutánra templomba invitálni az embereket, mert hát, valljuk be, korunk nem nagyon kedvez a lírának, bár az idősebb korosztály szívében-lelkében még élhetnek verses élmények. Azonban örömmel láttuk szeptember 24-én, hogy azért sokan vannak, akik szívesen hallgatnak verseket, ha adódik rá alkalom.

A *reformáció kincsei – Evangélikus költők versei* című összeállításához Solymár Péterné, Márta 500 év gazdag irodalmi terméséből, elsősorban evangélikus költők, írók szebbnél szebb műveiből értő kézzel és szívvel válogatott, és tolmácsolásukkal főleg fiataljainkat bízta meg, akiket nem is volt olyan könnyű „beterelni” a verses ünnepelés megvalósításába. Merthogy (és ezt csak a bennfentesek tudják!) már a nyári szünetben kezdődött a szervezés, a „szereplők” válogatása és megbízása, majd „ösztokélése” a versek megtanulására.

Álljon itt egy kis emlékeztető azok számára, akik jelen voltak, és rövid ismertetés azok kedvéért, akik nem voltak ott azon a szép estén. Lelkésünk rövid köszöntője után Márta egy idézettel vezette be az esetet. Annak a kiskunhalasi evangélikus hosszútávfu-

tónak a mondatát idézte, aki a reformáció kezdetének 500. évfordulója tiszteletére augusztusban a Deák téri templomtól futva tette meg a távot Wittenbergig. Amikor egy riporter megkérdezte tőle, miért vállalkozott erre a kihívásra, úgy válaszolt: „a jubileumi év kapcsán mindenki azt tegye be a közösbe, amiye van”. A csömöri verses alkalom ennek a gondolatnak a jegyében zajlott: a közel egy órás műsor, mellyel a szerkesztő, a segítői, a műsorban szereplő fiatalok „adták, amijük volt” – a tehetségüket és lelkesedésüket –, hogy méltóképpen tisztelegjenek őseink és munkásságaik emléke előtt.

Az adott művek megszólaltatása előtt Márta és Boda Zsuzsa tolmácsolásában mindig elhangzott egy rövid ismertetés a költőről, az elhangzott műről és az adott korszakról. Mindezt jól kiegészítette a költők kivetített képe, illetve az énekeskönyvünkől néhány orgonakisérettel közösen elénekelt ének és gyülekezeti kórusunk szolgálata.

A továbbiakban szeretném sorrendbe szedni az elhangzott versek-írások szerzőit, címeit, zárójelben pedig az előadók nevét. Balassi Bálint: Könyörgés (Galambos Eszter), Petróczi Kata Szidónia – 343. számú evangélikus ének, Petróczi Éva (jelenkori költőnő, Petróczi Kata Szidónia leszármazottja): Jób könyvéből (Krizsán Ádám), Dukay Takách Judit: Az én lakhelyem (Johann Anikó), Tompa Mihály: A hangyákhoz (Bóday Ábel), Petőfi Sándor: Egy telem Debrecenben (Vass Gergely), Petőfi Sándor: Szülőföldemen (Johann Anikó), Arany János: Dante (Johann Panna), Mikszáth Kálmán: Csodálatos metamorfózis (Boda Zsuzsa), Gyóni Géza: Csak egy éjszakára (Lukács Ádám), Reményik Sándor három verse: Ne ítélj!, Csendes csodák, Kegyelem (Fischer Janka, Ha-

lász Laura, Lukács Ádám). Weöres Sándor három gyermekversét Veres Péter, Veres Andris, Vass Áron szólaltatta meg. Weöres Sándor: Toccata (Tormay Lesták Mária), Weöres Sándor: Öregek (Veresné Boda Mária), Túrmezei Erzsébet: A harmadik, A tételek kapuja előtt (Hegyesiné Nagy Ibolya).

De ez csak egy felsorolás. Ha leírtam volna a valódi lényegét, megtöltöttem volna az újság teljes terjedelmét. Ugyanis minden egyes szerzőről olyan sok kedves, hasznos információt mondott Márta és Zsuzsa, amelyet nagy élvezettel hallgatott mindenki, aki ott volt, és sajnálhatják mindazok, akik valamilyen

oknál fogva nem jöttek el, s helyük üres maradt ezen az estén a templomban. Mert ahogyan Luther Márton annak idején az Istent akarta közelebb hozni a tőle eltávolodott emberhez, úgy hozta közelebb ez a szép este az irodalom erejével, a verseken keresztül a hallgatósághoz a Mindenhatót.

Azonban mindenki bepótolhatja mulasztását, ugyanis a magyar kultúra napja alkalmából januárban a könyvtárban felvételtől levetítik az irodalmi estet.

TENCZER GYÖRGYNÉ

CSALÁDKÖZPONTÚ REFORMÁCIÓ

A reformáció hónapjának alkalmi között a Családközpontú reformáció címet viselő programnak templomunk adott otthont október 8-án.

A nagyszerű délutánnak már az első részében „kiszimult a lelkünk” a katolikus, baptista, evangélikus kórusok, valamint Solymári Tímea gitárművész előadása hallgatása közben.

A kórusművek elhangzása között igei köszöntőket hallhattunk a helyi lelkipásztortól. Johann Gyula evangélikus lelkész felidézte a keresztyénség kétezer éves történelméből a hitújítók alakját és kiemelte, hogy mind ugyanazt akarták: az Örökkévalóra mutatni. „Meg kell tanulnunk, hogy Krisztus követése mindig állandó mozgást, dinamikát jelent. Mindannyian erről a Krisztusról tanúskodjunk minden időben” – helyezte a szívünkre az igehirdető.

A reformátusok lelkipásztora, Esztergály Előd a Szeretet himnuszát idézte Pál apostoltól. Kiemelte, hogy a most együtt levőket, a négy felekezet tagjait is ez a hit, ez a remény és ez a szeretet kapcsolja össze.

Eszes Zoltán baptista lelkipásztor a jelen levő, ünneplő protestánsokat emlékeztette: a katolikus testvérek úgy említik a reformációt: hitújítás. „Hát be ne csapjon bennünket a nagy önelégültség!” – hangzott mindannyiunk számára a figyelmeztetés. „Az a kérdés az 500. évfordulón is, hogy olvassuk-e a Bibliát, és megtaláljuk-e magunkat benne?” Bizonyágtételét a Zsidókhöz írt levél 4. fejezetének 12. versével fejezte be: „Mert Isten igéje élő és ható, élesebb minden kétélű kardnál.”

Rövid szünet, pihenő, felfrissülés után a délután második részében került sor dr. Bagdy Emőke klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta előadására. A televízióból is jól ismert, népszerű professzor emerita szintén az I. Korinthusi levél 13. fejezete alapján beszélt a hit-remény-szeretet hármasságáról, amelyre a bölcsőnkől a síríg szükségünk van.

A hit olyan képesség, amely választ ad számunkra arra a kérdésre, hogy Mi végre vagyunk a világban?

„A hit az, ami mentálisan meg tud őrizni a depressziótól, kihat az emberi kapcsolatainkra, megőrzi az elembertelenedéstől, az egoizmustól és hedonizmustól, valóságos „vitalitás generátor” – hallhattuk az előadótól.

Beszélt az emberi kapcsolatokról a csecsemőkortól a serdülőkoron át a felnőtt korig, hallhattunk a középkorú ember kríziseiről, az öregkor nehézségeiről. Felhívta figyelmünket olyan pszichológiai alaptételre – amelyet naponta minden szülőnek, nagyszülőnek és

pedagógusnak a szívére helyeznék –, mely szerint: „A veleszületett jót ki kell dajkálni minden emberből”...

A professzorasszony sodró lendületű, áradó előadása, a lelkészek igei üzenetei, a kórusok, a zene hangjai igazi lelki felfrissülést jelentettek a szép számú, reformációt ünneplő hallgatóság számára. Köszönet és elismerés katolikus testvéreinknek, hogy ők is részt vettek és velünk ünnepeltek ezen az alkalmon.

SOLYMÁR PÉTERNÉ

GYÜLEKEZETÜNKRŐL – KÖNYVBEN

A reformációi jubileumi év csömöri zárásaként könyvbemutatóra gyűlhettünk össze december 1-jén az ifjúsági házunkban. Akkor vehettük először kézbe a Hit által, kegyelemből – Protestáns gyülekezetek Csömörön című kiadványt, amely a csömöri önkormányzat támogatásával jelent meg.

Megtiszteltetés volt a számomra, hogy én szerkeszthettem, majd a bemutatón én mutathattam be a kötetet. E helyütt is hadd ajánljam mindenki figyelmébe ezt a mindannyiunkat érintő, szép megjelenésű könyvet.

A szerkesztői előszót követően dr. Korányi András egyháztörténésznek, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektor-helyettesének tanulmányát olvashatjuk *Reformáció – egykor és ma* címmel. A következő három fejezetben – sorrendben – a közel háromszáz éves múltira visszatekintő evangélikus, megalakulásának idén nyolcvanadik évfordulóját ünneplő baptista és az utóbbi évtizedekben, de inkább években megerősödő és jelenleg templomot építő református

közösség történetéről, gyülekezeti alkalmairól található beszámoló. A záró fejezet az ökumenikus alkalmakat veszi sorra. Ennek bevezető gondolatait Görbe József római katolikus plébános írta.

A könyvben nagyon sok fotó látható – ez külön értéket ad a leírtaknak.

Ajándékként élhetjük meg, hogy az idei év során megannyi programmal emlékezhettünk meg Luther Márton 1517. október 31-én elindított reformatori tevékenységére. A jubileum zárásaként nagyszerű érzés volt e könyv megjelenése – nemcsak közösségünknek nagy öröm ez, hanem szép karácsonyi ajándék lehet szeretteink számára is.

BODA ZSUZSA

A könyv 1200 forintos áron kapható a lelkészi hivatalban és a csömöri Sinka István Községi Könyvtárban.

GYÜLEKEZETI KRÓNIKA

VISSZATEKINTÉS A 2017. ÉV GYÜLEKEZETI ESEMÉNYEIRE

JANUÁR

Január 16–20. között, az ökumenikus imahéten *Eszes Zoltán* lelkipásztor a baptista, *Görbe József* plébános a római katolikus, *Esztergály Előd Gábor* lelkipásztor a református, *Kulcsár Márton és Johann Gyula* az evangélikus felekezet részéről végezték a szolgálatokat. A gyülekezeti kórusok ismét színesítették szolgálataikkal istentiszteleteinket. Hivatalosan is elindultak a **reformáció500**, egész évre bőséges és színes programokat adó alkalmai.

FEBRUÁR

A hónap elején nagyon tartalmas kiránduláson vettünk részt az ifjúsági csoporttal az Evangélikus Országos Múzeumban. Megtekintettük az új reformációi kiállítást, a tárlatvezetőnk *dr. Kertész Botond* történész, kistarcsai kántorunk volt.

Már ebben a hónapban elkezdtük a finnes csoportunkkal a készülődést a nyári, loviisai találkozónkra.

26-tól tartottuk 67. alkalommal a hagyományos farsangi imahetünket. Vendégünk volt a héten *Grendorf Péter* angyalföldi lelkész, *Bódi Emese* tanárnő az EHE-ről, *Baranka György* nagytarcsai lelkész, *Kis János* kecskeméti lelkipásztor, *Eszlényi Ákos* lelkész úr Ósagárdról, *Vető István* cinkotai lelkész, *Kertész Géza* nyugalmazott lelkész és *Mekis Ádám* esperes úr Acsáról. Ismét átértük a közös igehallgatás, imádság és ének Istenre mutató erejét. Köszönjük a sok segítséget az előkészületekben, a finom süteményeket, *Andinak és Leának* a szervezést, a hűséges szolgálatot.

MÁRCIUS

Március 11-én, *dr. Kemény Csaba* felügyelőnk meghívására, az egyházmegye gyülekezeteinek felügyelői voltak a vendégeink. A gyülekezetvezető testvérek megismerkedtek a megyét alkotó egyházközösségek jellemzőivel, beszámoltak egymásnak a figyelemreméltó jövőbeli terveikről. A célok megfogalmazásakor elsősorban a gyülekezetek megerősítésére koncentráltak.

Ebben a hónapban indítottuk el *Kulcsár Márton* be-

osztott lelkész vezetésével a hozzánk tartozó kistarcsai evangélikus közösség bibliaóráit. Az első alkalmak az egyházi tanítás alapvető témái mentén szerveződtek.

26-án egy szép, reformációi karakterű egyházzenei áhítaton vehettünk részt a templomunkban kántorunk, *Remenár Krisztina* szervezésében.

ÁPRILIS

Már hosszú évek óta a teológushallgatók egy csoportja gyülekezeti házunkban vendégeskedve készül fel arra a passiókörútra, amely során a nagyhéten felkeresnek egy-egy egyházmegyét és 20-25 előadást tartanak a gyülekezetekben. A korábbi évekhez hasonlóan, idén is bemutatták Csömörön az általuk dramatizált passió-történetet a hónap első hetében. Jó volt így indulnunk Virágvasárnap felé.

A Klaus Douglass: Az új reformáció című könyve alapján tartott előadásorozatunk alkalmi sok kérdést vetettek fel ebben a hónapban is. Az áprilisi találkozásunkon azon gondolkodtunk együtt, miként lehet kialakítani és működtetni egy gyülekezetben a „szeretet kultúráját”.

A nagyheti istentisztelet-sorozatunk ismét sokakat vonzott a templomba. Többen megemlézték, hogy ezek az alkalmak sokat jelentettek számukra, a nagypénteki-húsvéti felkészülésük útján.

A hónap utolsó hétvégéjén tartottuk a szokásos konfirmandus hétvégénket a gyülekezeti házban. Ezekben a napokban készültünk a közelgő konfirmációs vizsgára, az úrvacsorára. Idén is sok ifis segítségét tapasztalhattuk meg a felkészülés során.

29-én egy gyönyörű *Mendelssohn* vonós kamarakonzertet hallgathattunk meg a **reformáció500** sorozatunk jegyében a templomunkban. Az *Alföld Quartett* játszott, orgonán közreműködött kántorunk *Remenár Krisztina*, korrajzot pedig *Kinczler Zsuzsannától*, a cinkotai kántortól kaptunk.

Április utolsó vasárnapjának délutánjára ismét meghívást kapott énekarunk a csömöri kórustalálkozó alkalmára a katolikus templomba. Nagy élményt jelentett számunkra, hogy evangélikus himnuszunkat, az *Erős vár a mi Istenünk* kezdetű korált egy gyönyörű négyszólamú feldolgozásban énekelhettük el. Énekeinket egy kis vonóegyüttes

is kiegészítette. Nagyon köszönjük nekik és várjuk őket máskor is.

MÁJUS

Május 7-én és 14-én volt gyülekezetünkben a konfirmandus vizsga és úrvacsorai istentisztelet. 14 konfirmandus testvérünk élhetett életében először az úrvacsora szentségével. A szép ünnepen megáldottuk a 25, 50, 60 és 70 éve templomunkban konfirmáltakat is. Köszönjük a szervezést *dr. Ákoshegyiné Krizsán Anna* testvérünknek, aki évek óta nagy hűséggel szervezi ezeket a találkozók sokak öröme.

A konfirmációs úrvacsorai alkalom után a kórustagoknak még arra sem volt ideje, hogy megebédeljének, hiszen azonnal buszra szálltunk és elutaztunk Acsára a szokásos egyházmegyei, Cantate vasárnapi kórustalálkozóra. A nagy buszt szépen megtöltöttük, hiszen a kórus kíséretében részt vevő vonóscsapat és a gyülekezeti rézfúvós együttesünk is velünk utazott. Nagy élmény volt mindannyiunknak a közös éneklés, muzsikálás, örültünk a fiatal hangszereseink jelenlétének.

27-én tartottuk a tónál a közös, ökumenikus tanévzárónkat a csömöri egyházközségek képviselőivel, amit a Kéfas-kupa, horgászverseny követett. A horgászversenyt évek óta figyelve azt látom, hogy egyre kevesebb az evangélikus résztvevő. Lehet, hogy egyre inkább a halaknak drukkolunk...

JÚNIUS

Júniusban tartottuk a tavasz utolsó nyugdíjas délelőttjét. A találkozók csütörtök délelőttöként, a beszélgetés, éneklés, ima, igehallgatás jegyében történtek és mindig volt valami plusz program, amiből vihattunk magunkkal valamit. Köszönjük a finom süteményeket, *Kavecsánszki Lajosné* testvérünknek a hűséges szervező és háziasszonyi munkáját, a segítők támogatását.

A hónap közepén, szintén a **reformáció500** programsorozatunk részeként, különleges harmónium-orgona-kórus koncertre kerülhetett sor a templomunkban. Vendégünk volt a Junior Prima Primiissima díjas orgonaművész, *Tóka Ágoston* és az újpesti baptista kamarakórus *Kovács István* vezetésével.

A júniusi hónapunkat végigkísérte gyülekezeti csoportunk egyre intenzívebb készülése a finnországi testvérgyülekezeti látogatásra. Nagy élmény volt találkozni, együtt tervezni a sok-sok érdeklődővel, résztvevővel.

JÚLIUS

Július első hetében a finnországi loviisai testvérgyülekezetünket látogattuk meg egy népes, 35 fős csoporttal. A mindennapi programokat, szeretetteli gondoskodást átélni felemelő élmény volt a számunkra. Nagy öröm volt az is, hogy a csoportunkban bőven képviselte magát minden korosztály. Kicsik és nagyok együtt tervezzük már most finn testvéreink következő csömöri látogatását. Köszönjük *Solymár Eszter* testvérünk profi szervező és lebonyolító munkáját. Gondoskodása sokunknak könnyítette meg az egyhetes ott tartózkodást.

Nagyon szép hetet töltöttek együtt hittanosaink és ifiseink a gyülekezeti házunkban 24–28-ig. Az idén is a családok lehetőségeihez inkább alkalmazkodó napközis jellegű tábor szerveztünk foglalkozásokkal, játékokkal, kirándulásokkal. A váltás – úgy tűnik – elérte a célját, népes kis csapat jött össze napról napra. Nagyon köszönjük a segítők munkáját, *Márta néninek, Leának, Andinak, Mártonnak, Magdinak, Évának, Panninak* és *Anikónak*.

AUGUSZTUS

Augusztus közepén búcsúztunk el *Kulcsár Márton* beosztott lelkészünktől és családjától, *Jankától és Zsomborkától. Mártonék* két évig éltek közöttünk. Köszönjük a gyülekezetünkért tett szolgálataikat. Isten áldja meg az egész családot új szolgálati helyükön, a Nógrád megyei Lucfalván!

19-én délután 17 órától várta közös ökumenikus imaórára a híveket a helyi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat a Szlovák házban szépen kialakított szabadtéri „templomba”. A ceremónián a római katolikus, az evangélikus és a református gyülekezetek vezetői szolgáltak rövid igehirdetésekkel, a Vox Animi Vegyeskar énekelt. Jó volt ismét hallgatnunk *Takács László* személyes, ízes visszaemlékezéseit, gondolatait.

SZEPTEMBER

Több év után ismét egyedül végzem a már két lelkészre kialakított csömöri-kistarcsai gyülekezeti szolgálatot. Az alkalmak megtartása érdekében váratlan, nagy segítséget kaptunk néhány lelkész személyében. *Kendeh K. Péter* és *Thuránszky István* lelkészek a kistarcsai hittanoktatásban segítenek, *Simon Attila* lelkész úr pedig havonta egy vasárnap

az istentiszteleti helyettesítést vállalta. Nagyon köszönjük nekik!

Szeptember 10-én tartottuk tanévnyitó istentiszteletünket, aminek a végén imádkoztunk a tanévért, közös életünkért, majd közösen úrvacsorát vettünk. Az istentiszteletet 10.30-kor, a főistentiszteleten tartottuk, és ettől kezdve havonta egy családi istentiszteletre hívjuk ebben az időpontban a vasárnapi iskolás gyerekeket, hittanosainkat, a családokat, minden érdeklődőt.

Szeptember folyamán megkezdődött az új munkaév gyülekezetünkben. Újra elindultak a hétközi gyülekezeti csoportok, alkalmak.

22-én *Boda Zsuzsa* szervezésében a Nemzeti Múzeumba látogattunk egy csoportunk és megtekintettük a **reformáció500** keretében létrehozott *Ige-Idők – A reformáció 500 éve* című időszaki kiállítást. Jó volt olvasni – a sok evangélikus gyülekezet között – a csömöri egyházközségi, képes tájékoztatót.

24-én a **reformáció500** programsorozatunk következő állomásaként versmondó délutánon vehettünk részt a templomunkban. *A reformáció kincsei* címet viselő alkalmon gyülekezeti tagjaink tolmácsolták az évszázadok magyar evangélikus költőinek és íróinak gondolatait. Hálásak vagyunk *Solymár Péterné* szervező és lebonyolító szolgálatáért!

OKTÓBER

Az októberi hónap sok olyan alkalmat tartogatott ismét a számunkra, ahol megélhettük evangélikus identitásunkat, hálát adhattunk az elmúlt 500 évért.

6-án megtekintettük templomunkban *Kocsis István: Árva Bethlen Kata* monodrámáját, *Kökényessy Ágnes* színművész mélyen megindító előadásában. Az alkalom után *Esztergály Előd* református lelkipásztor beszélgetett az íróval.

Másnap a gyülekezeti ifjúságunk meghívására egész napos egyházmegyei találkozóra érkeztek hozzánk a környék evangélikus fiataljai. Ifjaink – mintegy 20 fő – már régóta szervezték az alkalmat. A mintegy 80 résztvevő szép emlékekkel búcsúzott Csömörtől. Nagy köszönet a szervezőknek, *Johann Anikónak* és csapatának!

8-án délután ismét összegyülekeztek a csömöri protestáns felekezetek az evangélikus templomban. Nagy örömünkre a katolikus kórus is elfogadta meghívásunkat, így az énekkarok és *Solymári Tímea* református gitárművész műsora mellett az összevont kórusban együtt énekelhettünk a katolikus kórus karnagyának, *Deák Csabának* vezetésével.

Igazi, szép, reformációi ajándék volt a számunkra! Az énekkarok szolgálata és a lelkészek áhítata után *prof. dr. Bagdy Emőke* klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta rendkívül érdekes előadását hallgattuk meg *A Hit-Remény-Szeretet pszichológiája* címmel. Nagyon köszönjük minden szervezőnek és közreműködőnek a tartalmas, felemelő délutánt!

14-én többen részt vettünk a hagyományos Deák téri országos evangélizációs alkalmon. Nagy örömünkre másnap Csömörön köszönthettük és hallgathattuk meg a találkozó prédikátorát, *Ulrich Parzany* német evangélikus lelkész urat, a ProChrist igehirdetőjét.

A **reformáció500** hónapjában útnak indítottunk egy újabb bibliakört, amely kéthetente kedd esténként 19.00 órai kezdettel találkozik. Az alkalmon Márk evangéliumát olvassuk fejezetről fejezetre. Az érdeklődőket nagy szeretettel várjuk, bármikor lehet csatlakozni a csoporthoz.

Október 25-én este tartottuk Cinkotán a Csömör-Nagytarcsa-Cinkota evangélikus gyülekezeteink hagyományos reformációi közös istentiszteletét. *Baranka György* nagytarcsai lelkész volt az igehirdetőnk, és térzenével és istentiszteleti szolgálattal a csömöri rézfúvós együttesünk is közreműködött.

A **reformáció500** jegyében a nyugdíjas délelőttök 26-i alkalmán *Boda Zsuzsa Wittenberg, a reformáció bölcsője* címmel tartott vetítettképes előadást.

31-én, a reformáció ötszázadik évfordulóján megilletődve tartottuk délelőtti, ünnepi istentiszteletünket és este pedig – ismét a rezeseink közreműködésével – az összevont protestáns alkalmunkat.

NOVEMBER

Október–november hónapokban egyre sűrűbben tartottunk egyeztetéseket az esetlegesen létrejövő evangélikus óvoda ügyében az országos egyház, az önkormányzat, a csömöri óvodapedagógusok, munkatársak és a szülők részvételével. Az egyeztetési folyamat halad tovább, reméljük, jövő év elején a mindenki számára legjobb megoldás születik meg. Isten áldja meg ezt az utat is!

November 12-én szupplikáció volt gyülekezetünkben, *Baranyay Bence* ötödéves teológus volt az igehirdetőnk. Sokak számára különleges, meghatározó élmény volt *Bencét* látni dédnagyapja, *Solymár János* egykori szószékén. A vasárnap offertóriumát a teológia javára ajánlottuk föl.

Örökélet vasárnapján gyertyagyújtással emlékez-

tünk meg az előző egyházi esztendőben előrement szereteteinkről. Idén 19 kis gyertya állt a nagy gyertyatartó gömbön.

DECEMBER

December 1-én mutatta be *Boda Zsuzsa* szerkesztő a **reformáció500** jubileumi év csömöri ünnepi kötetét, amely a nagyközség protestáns felekezeteinek életét mutatja be *Hit által, kegyelemből – Protestáns gyülekezetek Csömörön* címmel. Köszönjük az önkormányzat támogatását!

Advent első vasárnapján délelőtt a családi istentiszteleten az énekkarral, a vasisok kórusával és a zenekarral ünnepeltük az új egyházi esztendőt. Délután a kórusal részt vettünk a német nemzetiségi önkormányzat által szervezett községi gyertyagyújtáson.

Advent 2. vasárnapján, 10-én a vasárnapi iskola után a gyerekeknek ajándékkészítő foglalkozást szerveztünk.

Advent 3. vasárnapján, 17-én templomalapkö-elhelyezési emlékűnnepet tartunk, ismét felolvasunk a gyülekezettörténeti anyagunkból így is emlékezve az ősökre. 16.00 órakor pedig a gyermekek karácsonyi műsora kezdődik a templomban, az utána következő, elmaradhatatlan kakaópartival.

Idén advent 4. vasárnapja december 24-re esik, ezért a délelőtti adventi istentisztelet után, a szokásaink szerint 24.00-kor kezdődik az éjféle szentesti istentiszteletünk.

***

Köszönjük a vasárnapi iskola vezetőinek és hittanárainknak, *Solymár Péternének, Boda Zsuzsánának, Johanné Kertész Leának, Kalina Józsefnének, Johann Pannának és Bagyánszki Györgyinek* az év folyamán tanúsított hűséges szolgálatot. Köszönjük *Reményi Gábornak* az énekvezetést. Köszönjük *Kulcsár Márton* hitoktatói és igehirdetői szolgálatát. Hálásak vagyunk kántorunknak, *Remenár Kriszti-*

nának a megbízható és színvonalas istentiszteleti és kórusvezetői munkájáért. Nagyon köszönjük felügyelőnk és gondnokaink, *dr. Kemény Csaba, Dobosné Bódis Andrea, Ördög Ferenc* és *Morva Pál* idei, sok kihívással és lehetőséggel teli, összehangolt munkáját. Hálásak vagyunk pénztárosunknak, *Kadók Ferencnének*, hogy az egyre bonyolódó előírásoknak megfelelően, hűségesen végzi feladatát. Köszönjük *Nyilas Imrének*, és feleségének, *Györgyinek* templomunk oltárának virággal való feldíszítésében nyújtott egész éves segítségét.

2017-ben 183.157 forint folyt be az adózók 1%-os felajánlásából a Csömöri Evangélikus Gyülekezet Alapítvány számlaszámára. Köszönjük a felajánlott összeget! Az összeget a gyülekezeti táborainkra fordítjuk ismét.

Szeretettel közöljük a Magyarországi Evangélikus Egyház technikai számát: 0035 és a Csömöri Evangélikus Gyülekezet Alapítvány adószámát: 18665367-1-13. Kérjük, jövőre is támogassa adója 1+1 százalékkal egyházunkat, gyülekezetünket. Köszönünk minden eddigi felajánlást.

A 2017-es esztendőben gyülekezetünk 600.000 forint támogatást kapott programjainkra az önkormányzattól. Köszönjük a segítséget.

Presbitériumunk döntése alapján az évi javasolt gyülekezettámogató felajánlás összege, felnőtt egyháztagnaként 8000 forint. Ez az az összeg – a gyülekezet fenntartó tagjaink számával kalkulálva –, amely biztosítja egyházunk éves kiadásait. Kérjük, segítse mindenki sáfárainkat, a gyülekezet számára vállalt feladatuk elvégzésében. Köszönjük a felajánlásokat és a sáfárok hűséges munkáját.

Köszönjük Urunknak az idei esztendő kihívásait, lehetőségeit, ajándékait.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: JOHANN GYULA

AZ EGYHÁZI ÉV STATISZTIKÁJA

2016. NOVEMBER 15.– 2017. NOVEMBER 17. KÖZÖTT

KERESZTELŐK

„... örüljete, hogy a nevetek fel van írva a mennyben.” (Lk 10,20)

A keresztség szentségében részesült 13 testvérünk Baksa Dániel Zsolt, Bóka Marcell, Veres Ildikó, Bazinszky Bulcsú János, Nagy Boglárka, Nagy Fruzsina, Kiss Zoé, Ondrisek Márk, Ondrisek Máté, Takács Anna Eszter, Szalánczy Áron, Vereszky Léna, Bihari-Szabó Kata

KONFIRMÁCIÓ

„A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által.” (2Tim 1,14)

Konfirmált 15 testvérünk: Bálint Réka, Biró Levente, Fróna Péter, Galambos Emma, Gerő Bernát, Hajdu Attila, Jakovác Réka, Kisbalázs Gergely, Kerekács Réka, Oláh Kristóf, Tapolcsányi Dóra, Tóthfalussy Borbála, Trubó Edina, Trubó Emese, Veres Ildikó

HÁZASSÁGKÖTÉSEK

„Minden dolgotok szeretetben menjen végbe!” (1Kor 16,14)

Házasságot kötött Isten áldásával 2 pár: Jakab Zoltán és Nagy Rita Mária, Hornyák Attila és Szabados Rita

TEMETÉSEK

„... hisszük, hogy vele együtt élni is fogunk.” (Róm 6,8b)

Elkísértünk az utolsó földi úton 18 testvérünket: Morva Pálné sz. Krizsán Terézia (76), Baranyay Kálmánné sz. Solymár Ágnes (79), Csiki Mártonné sz. Gerhát Anikó (73), Licenciás Pálné sz. Bátovszki Mária (90), Zsák Kálmán (63), Pozsgai Józsefné sz. Kalmár Ilona (77), Lassan Jánosné sz. Lassan Mária (84), Trnka Istvánné sz. Radics Krisztina Magdolna (79), Veres Vincéné sz. Szuhai Anna (87), Dudás Istvánné sz. Szőke Erzsébet (63), Forró Tamás (32), Mező István György (78), John Michael Gray (73), Bagyánszki Ferenc (60), Varga János (84), Bárány István (52), Bárány Jánosné sz. Králik Mária (95), Boldizsár Tibor (70)

Elhunyt testvéreink átlagéletkora 73 esztendő volt. Bibliai kort öten éltek meg.

Az év krónikájának bőséges beszámolójához keresse fel egyházunk honlapját: csomor.lutheran.hu és Facebook profilját: <https://www.facebook.com/csomor.evangelikus>

A lelkész elérhetőségei:

Johann Gyula: telefon/fax: (06) 28/445-030 vagy (06) 20/824-2074 • e-mail: gyula.johann@lutheran.hu

A KARÁCSONYI ÜNNEPKÖR ALKALMAI

CSÖMÖR

December 17., advent 3. vasárnapja

9 óra: vasárnapi iskola.

10.30: istentisztelet és úrvacsora, templomalapkö-
elhelyezési ünnep

16.00: gyermekkarácsony, „kakaóparti”

December 20., szerda

18.00: advent esti istentisztelet

December 24., advent 4. vasárnapja

10.30: istentisztelet és úrvacsora

December 24., vasárnap, szenteste

24.00: éjféli, ünnepi istentisztelet

December 25., hétfő, karácsony 1. ünnepe

9 óra: vasárnapi iskola ajándékosztással

10.30: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 26., kedd, karácsony 2. ünnepe

10.30: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 27., szerda

9 óra: karácsonyzáró istentisztelet

December 31., vasárnap, karácsony utáni vasárnap

9 óra: vasárnapi iskola

10.30: istentisztelet

18.00: óév esti istentisztelet

2018. január 1., hétfő, újév napja

10.30: újévi ünnepi istentisztelet és úrvacsora

Január 6., szombat vízkereszt ünnepe

10.30: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

Január 7., vasárnap, az esztendő első vasárnapja

9 óra: vasárnapi iskola

10.30: istentisztelet és úrvacsora

KISTARCSA

December 24., advent 4. vasárnapja

9 óra: istentisztelet

December 24., vasárnap, szenteste

17.00: ünnepi istentisztelet

December 25., hétfő, karácsony 1. ünnepe

9 óra: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 26., kedd, karácsony 2. ünnepe

9 óra: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

December 31., vasárnap, karácsony utáni vasárnap

9 óra: istentisztelet

December 31., vasárnap, óév este

16.30: óév esti istentisztelet

2018. január 1., hétfő, újév napja

9 óra: újévi ünnepi istentisztelet és úrvacsora

Január 6., szombat, vízkereszt ünnepe

9 óra: ünnepi istentisztelet és úrvacsora

Január 7., vasárnap, az esztendő első vasárnapja

9 óra: istentisztelet

Az ünnepi alkalmakra, az istentiszteletekre, a gyülekezeti közösségbe szeretettel várunk mindenkit!

„Ezenfelül tudjátok, hogy az idő sürget: ideje már az álomból felébrednetek, mert most közelebb van hozzánk az üdvösség, mint amikor hívókké lettünk.” (Róm 13,11)